СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 257. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 3-го ЛИСТОПАДА 1951. No. 257. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, NOVEMBER 3, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ПРЕЗИДЕНТ ВИКЛИКАЄ АЙЗЕНГАВЕРА НА РОЗМОВУ В СПРАВАХ АТЛАНТ. ПАКТУ

Вашинґтон, 1 листопада. — З Білого Дому повідомляють, що на понеділок і вівторок наступного тижня президент Труман викликає ген. Двайта Д. Айзенгавера з Парижу на низку конференцій про важливі справи зв'язані з Північно-Атлантійським Пактом і призначенням генерала Айзенгавера в головній кватирі аліянтських сил в Европі. Оповістка була зредагована в дуже урядовім тоні, одначе вона викликала негайні коментарі про можливості в партійній політиці між республіканцями й демократами. Панують здогади, що президент, обговоривши військові справи, може одверто запитати ген. Айзенгавера, чи він хоче бути звільнений з становища верховного командувача в західній Европі, щоб приїхати до ЗДА для ведення передвиборчої кампанії. Привід до таких здогадів дав сен. Джеймс Доф з Пенсилвенії, який належить до найбільших прихильників кандидатури на президента в наступному році. Він заповів свою конференцію з генералом в Вашинґтоні. Політично-військовий бік виклику Айзенгавера до Вашинґтону очевидний не тільки з оповістки Білого Дому, але й з вістей, що тимчасовий Комітет Ради Північно-Атлантійського Пакту має перевести зміни в обороні Европи. Секретар Білого Дому, Джозеф Шорт, заявив, що генерал повернеться до Парижу негайно після конференцій з президентом. Він ще сказав, що відвідини Айзенгавера не мають нічого спільного з вістями про якусь необхідність.



Генерал Армії Двайт Д. Айзенгавер

УРЯД ПРИНЕВОЛИТЬ ПРОДУЦЕНТІВ ПРИЗНАЧИТИ ЧАСТИНУ М'ЯСА ДЛЯ ВІЙСЬКА

Вашинґтон. — Уряд проголосив, що видасть наказ продуцентам м'яса відкласти на бік якусь кількість м'яса для вжитку війська і тримати його на поготові, головно для війська на сході. Наказ увійде в життя вже наступного місяця і його має виконати директор стабілізації цін Майкел ДіСал. Він уже випрацював відповідні пляни з секретарем армії Френком К. Пейсом і секретарем рільництва Чарлсом Ф. Бреннаном.

ПРЕЗИДЕНТ НА ОБІДІ З КНЯЖОЮ ПАРОЮ В КАНАДСЬКІЙ АМБАСАДІ

Вашинґтон. — Княжна Єлисавета й її чоловік князь Единбурґу зустріли 1,500 осіб поданням руки під час своєї гостини в британській амбасаді, хоч їх час дуже обмежений при виконанні урядової програми. Упродовж 12 годин вони відвідали історичний дім Вашинґтона в Мавнт Вернон, склали вінець на гробі Незнаного Вояка на Національнім Цвинтарі в Арлінґто.н, були на обіді з през. Труманом і його жінкою, бачилися з тисячами приватних і урядових осіб як британців так і американців, а ввечорі були господарями на урядовім обіді канадської амбасади в честь президента Трумана. Вони ще мали вівідати Конґресову Бібліотеку, капітоль і Білий Дім, який саме перебудовують. Після того усього вони мали від'їхати в п'ятницю 2 листопада в год. 1.30 зполудня до Монтреалю в Канаді.

АНГЛІЙСЬКИЙ ПУБЛІЦИСТ НАЗИВАЄ УКРАЇНУ „ТВЕРДИНЕЮ ПРОТИ МОСКВИ"

Ню Йорк. — Відомий англійський публіцист і знавець східно-европейських справ Едвард Кренкшо, в своїй четвертій з черги статті про Совєтський Союз, надрукованій в місцевому „Ворлд Телеґрам енд Сан", називає Україну „твердинею спротиву проти центральної влади Москви." Обговорюючи в цій статті форму совєтського народовбивства у вигляді масових депортацій та подаючи цілу низку прикладів на це, автор пише: „Що більше, приблизно половину трудового населення Узбекістану, Казахстану та надморської провінції на Далекому Сході становлять тепер українці. Ціллю цього є розпорошити населення самої України, що зі своїми сепаратистичними мріями завжди була твердинею спротиву проти центральної московської влади."

Іншу згадку про український визвольний рух подибуємо в сьогодньому виданні Н. Й. Таймсу в кореспонденції Джека Реймонда з Німеччини на тему проти-комуністичного і проти - російського наставлення східно-европейських втікачів в Західній Европі. Характеризуючи загально велику активність поодиноких національних груп на вигнанні, Реймонд пише: „Найбільш агресивною з тих груп втікачів в розумінні територіяльного визволення від росіян є Анти-большевицький Бльок Народів, який твердить, що він веде активний військовий спротив в Україні". Автор в дальшому так характеризує становище аліянтів до тих груп: Аліянти „вважають рухи втікачів за здорові, бо втікачі можуть опановувати слухачів між східно-европейськими народами і ліпше виявити брехні російської пропаґанди, ніж це можуть зробити американські, британські або французькі власті. В тому самому часі вони вважають активність втікачів небезпечною, бо втікачі, здається, намагаються витворити для себе таке положення, щоб могти викликати похід за визволення Східної Европи з-під совєтського ярма."

ПЛЯНУЄТЬСЯ ПЕРЕСТАВКА В ОБОРОННІЙ ПІДГОТОВЦІ ЗАХОДУ

Вашинґтон. — Тимчасова Рада Комітету Орґанізації Північно - Атлантійського Пакту обмірковує тепер і має запропонувати в найближчому часі переставку в оборонній підготовці Заходу в тому напрямку, щоб загальне озброєння на довшу мету відложити на другий плян, а головну увагу приділити негайному і повному оборонному устаткуванні тих військових сил, що вже існують. — Діло в тому, що країни Атлантійського Пакту мають в пляні до липня 1954-го року створити і узброїти нових 60 дивізій своїх військ. Та ціль залишається й тепер, але вона буде на другому пляні, тоді як вся увага повинна бути скерована на повну, боєву готовість та забезпечення всією потрібною зброєю тих дивізій, що вже існують. На таке становище Тимчасової Ради вплинули однаково політичні і господарські фактори, з окрема побоювання, що Совєтський Союз не доконче мусить відкладати здійснення своїх аґресивних плянів аж до 1954-го року, коли аліянти мали б бути готові до оборони. Розбудова Совєтами комуно-німецької армії грала теж свою ролю в цих міркуваннях, що будуть передані під ухвалу представників атлантійських країн на їх найближчій сесії, яка має відбутися в грудні ц. р. в Римі.

ЛОРД ГАЛИФЕКС ЗА ТІСНИЙ ЗВ'ЯЗОК АНГЛІЇ Й АМЕРИКИ

Ню Йорк, 1 листопада. — Колишній британський амбасадор до Злучених Держав, Лорд Галифекс, піддав думку, щоб під час спільної оборони проти комуністичної аґресії Америка й Великобританія увійшли в такі зв'язки, які „були б чимсь більшим ніж спілкою—а саме „таким посвяченням", що не може бути розвязане. У промові в Товаристві Чужинної Політики він домагався постійного плянування в американськім департаменті стейту з британським міністерством закордонних справ, щоб не допустити до несподіваного нападу ворога в якійнебудь частині світу. Промова Лорда Галифекса звернула на себе увагу тому, що вона зроблена саме під час перебування британської княжої пари у Вашинґтоні і негайно після повороту до влади Винстона Черчила в Англії. Саме Черчил виголосив в 1943 р. в Гарвардському університеті промову про потребу „спільної мови для американців і британців, яка довела б до спільного громадянства", а в 1940 році він запропонував Франції спільне громадянство для французів і англійців після осягнення перемоги над нацистами.

У ВІДНІ ВІДБУВАЄТЬСЯ НОВА КОМУНІСТИЧНА МИРОВА КОМЕДІЯ

Відень. — В совєтському секторі австрійської столиці відбувається тепер новий комуністичний „Світовий Конґрес Миру", на якому виголошується найбільш войовничі погрози Злученим Державам та всім західним „імперіялістам". Конґрес проводить відомий французький комуніст Жоліот-Курі є і на вчорашній сесії він окремо благословив іранців і єгиптян за їхню акції проти Британії та західних оборонних зусиль. Курус багато говорив про „боротьбу за національну незалежність, як могутню зброю для вдержання миру на Близькому Сході", старанно оминаючи будь-яку згадку про саму совєтську тюрму народів. В конґресі мав взяти участь теж відомий лівий італійський соціяліст Ненні, але австрійський уряд відмовив йому в'їздової візи.

УСТАЛЕНО ДЕМАРКАЦІЙНУ ЛІНІЮ В СХІДНІЙ КОРЕЇ

Токіо, 2. листопада. — Аліянтські і комуністичні представники на мирових переговорах в Панмунджом погодились вчора на демаркаційну лінію в Східній Кореї, направо від колишнього ворожого „залізного трикутника" в центрального трикутника" в центральній Кореї до Японського моря. — Порозуміння досягнено вчора після трьох годин інтензивних нарад між військовими підкомісіями, що мають продовжувати свої наради теж сьогодні. Комуністи в дальшому запропонували, щоби демаркаційну зону здовж лінії перемир'я поширити з пропонованих аліянтами чотирьох на п'ять кілометрів. З узгідненням демаркаційної лінії в Східній Кореї справи самого перемиря ще далеко не розв'язано, бо крім цілої низки інших суперечних справ, між аліянтами і комуністами існують ще серіозні розходження щодо демаркаційної зони в Західній Кореї, зокрема в районі Каесонґ. В своїй пропозиції комуністи залишають це місто на своїй території, але аліянти наперед заявили, що вони ніколи на це не погодяться, вже хочби тому, що Каесонґ вважається „воротами" для південно-корейської столиці Сеулу. На випадок залишення Каесонґу в комуністичних руках Сеул був би постійно загрожений можливістю нової комуністичної аґресії. Не зважаючи на ці суперечності, в аліянтських і комуністичних колах висловлюється надію, що ці розходження пощастить узгіднити в дальших нарадах та дальшими компромісами і що остаточно таки можна буде дійти до відповідного порозуміння та припинити дальший пролив крови.

КОРЕЙСЬКИЙ ФРОНТ ПІД ЗНАКОМ ЗИМИ

Токіо. — Положення на корейському фронті вже знову під знаком довгої зими, яку започаткував вчора перший великий сніг. Це, та можливості перемир'я вплинули у великій мірі на те, що на суші майже не було будь-яких боїв, за виїмком припадкових перестрілок між меншими патрульними відділами та часом короткого артилерійського двобою. Ані у ворожих, ані в аліянтських позиціях не було жадних змін. — Натомість до деякої активности доходило в повітрю при зустрічі аліянтських і комуністичних турболітаків. В кількох випадках приходило до коротких боїв, але по жадному боці не було будь-яких втрат. Американські важкі бомбардувальники, користаючи з поліпшеної хвилево погоди, виконали понад 300 налетів на ворожі воєнні об'єкти в запіллі, бомбардуючи комунікаційні шляхи, скупчення військ та інші воєнні цілі.

АМЕРИКАНСЬКІ ВТРАТИ В КОРЕЇ: 95,592

Вашинґтон. — Департамент оборони повідомив, що загальні американські втрати в Кореї за ввесь час війни виносили по кінець минулого тижня 95,592 вбитими, пораненими і пропавшими в акції. З усіх втрат 14,393 вояків було вбитих, 68,641 поранених і 12,558 пропавших. Втрати за останній тиждень виносили: 408 вбитих, 2,106 поранених і 81 пропавших. Ворог своїх втрат не проголошує, але згідно з „консервативним" аліянтським підрахунком вони доходять вже до одного мільйона вбитих, поранених і пропавших.

ПРОДОВЖУЄТЬСЯ ВІЙНА НЕРВІВ НА БАЛКАНАХ

Париж. — Москва, не зважаючи на всі влаштовувані нею „мирові конґреси" та миролюбні заяви, повною силою продовжує свою війну нервів на Балканах, скеровану головно проти збунтованої проти Москви комуністичної Югославії. В рямках тої війни нервів, як повідомляють з поінформованих джерел, відбуваються постійні військові демонстрації совєтських сателітів на югославських кордонах, дарма, що для цих військ вже був би час перейти до своїх зимових квартир. Проте, головну ролю в цій війні нервів грає совєтська пропаґанда, для якої Тіто тепер є „архи-фашистом", хоча ще так недавно вона величала його „великим вождем югославських трудящих" та „особистом другом" Сталіна. Югославія, маючи західні ґарантії щодо її оборони, не багато робить собі з усіх совєтських погроз й сама відплачується Москві подібною пропаґандою, що й найбільше виводить з рівноваги кремлівських диктаторів.

АМЕРИКАНСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ПЛЯНУЄ СВОЮ СТРАТЕГІЮ НА 1952 Р.

Вашинґтон. — Американська Федерація Праці вже почала організувати свої сили для політичної кампанії перед виборами в 1952 р. У першу чергу вона кладе натиск на реєстрацію й участь у голосуванні, а одночасно і на збирання фондів. У цій справі відбулися зібрання більше ніж сотні юнійних предсідників і інших урядників, приналежних до А.Ф.П. З ними були на нарадах члени Краєвого Комітету Ліґи для Політичної Освіти. Секретар А.Ф.П., Джордж Міні, ствердив, що „наші уділи стоять дуже низько на Капітолю".

ВІЙСЬКО ВЗЯЛО УЧАСТЬ В ДОСВІДІ З АТОМОВОЮ БОМБОЮ

Лас Веґас, у стейті Невада. — Перший раз в історії використано військові маневри для досвіду з атомовою бомбою, які підготовила Комісія Атомової Енерґії. Ще одну, тобто вже четверту з черги атомову бомбу, призначену для тактичного воювання, висаджено в повітря на Рівнині Францvза, v віддалі 75 миль від Лас Веґас. Крім 5,000 вояків було присутніх 3,000 урядових спостерігачів, включаючи секретаря армії Пейса й ген. Марка Кларка, командувача полевих сил армії. Урядова оповістка про вислід вправ з атомовою бомбою дуже коротка, бо каже, що „досвід був дуже вдалий". Кореспонденти,, що спостерігали належній віддалі, твердять, що вибух дещо більший від двох попередніх і він був першим, що його можна було почути у Лас Веґас. Принаймні сім крамничних вікон були знищені в наслідок вибуху, а в цілому місті доми зазнали потрясення. Радіоактивна хмара перейшла понад містечком у височині 40,000 стіп з швидкістю 80 миль на годину. Комісія Атомової Енерґії заявила недавно, що призначила 12 місяців на вивчення наслідків вибуху атомової зброї в досліди погоди і топографічних умов, одначе науковці тепер заявляють, що не мають підстав до точних передбачувань наслідків вибуху з далекої віддалі. Військо було розташоване у віддалі 6—7 миль від місця вибуху атомової бомби і ніхто з вояків не зголосився з якимсь пораненням після зникнення диму й білої хмали. Бомбу скинено з бомбардувальника Бі-29 з височіні 10,000 стіп і вона вибухла у віддалі 1,000 стіп над землею.

В АМЕРИЦІ

● **Кількість забитих осіб в автомобілевих випадках доходить до мільйона осіб,** як це виходить зі звіту Краєвої Ради Безпеки в Шікаґо. За перших дев'ять місяців поточного року згинуло 26,630 осіб. Мільйоновий випадок передбачений на третій тиждень місяця грудня.

● **Нова атомова бомба може знищити цілу дивізію вояків на полі бою,** каже конґресмен Алберт Ґор, який спостерігав вибух малих бомб в Лас Веґас, у стейті Невада. Хоч він був на віддалі 130 миль від вибуху бомби, проте повітряні хвилі захитали його на ногах.

● **Президен Труман виїздить** у четвер на зимові вакації на Флориду. Він працюватиме в зимовім „Білім Домі" в Кій Вест.

● **Малий землетрус було чути в Сан Франціско,** у Каліфорнії в четвер. Його помітили люди, що працюють в горішніх поверхах високих будівель. Шкоди не було.

ГОЛОВА РЕСПУБЛІКАНЦІВ ПРОМОВЛЯТИМЕ НА УКРАЇНСЬКІЙ МАНІФЕСТАЦІЇ

Ню Йорк. — Голова Краєвого Комітету Республіканської Партії, Ґай Дж. Ґабріелсон, — погодився виступити з промовою на великій українській маніфестації проти російського білого і червоного імперіялізмів та за визволення України й інших поневолених народів, що має відбутися в Мангеттен Сентер в Ню Йорку, 11-го листопада. З інших американських представників досі дали свою згоду на виступ на цій маніфестації проф. Мозлі з Колумбійського університету та Едвард О'Коннор, член урядової Комісії для Переміщених Осіб у Вашинґтоні. Очікується ще відповідей від інших запрошених промовців, в тому від деяких сенаторів. Мр. Ґабріелсон, як голова Краєвого Комітету Республіканської партії, є одним з найвидатніших політичних представників країни та має великий вплив на формування обо-партійної тепер американської закордонної політики.

Вміжчасі, підготовка до маніфестації продовжується з великою енерґією. Ця маніфестація матиме окреме значення ще й тим, що до цеї української демонстрації проти з'ясованого недавно державним секретарем Ачесоном традиційного російського імперіялізму та в користь „нового реалізму" в американській закордонній політиці у відношенні до московської тюрми народів запрошені теж представництва інших поневолених народів, зокрема: Азербайджанців, білорусинів, вірменів, казаків, грузинів, татарсько-туркменських і північно-кавказьких народів, як теж: естонців, лотишів, литовців, альбанців, болгарів, чеідв, словаків, румунів, мадярів та інших. Будуть теж представники китайської і корейської громад в Ню Йорку. З великих американських організацій запрошені: Федерація Американців Середньо- і Східньо-европейського Походження, Все-американська Конференція для поборювання комунізму та Американський Комітет для Об'єднання Европи, а крім них теж „Прометей" і Американські Приятелі Анти-Большевицького Бльоку Народів. Поодинокі українські громади цілої метрополітальної округи заповідають масову участь в цій великій маніфестації, що вестиметься теж під гаслом піддержки американських оборонних зусиль проти зовнішньої і внутрішньої комуністичної аґресії.

СТЕЙТ ДІЄ ДЛЯ ЛІКВІДАЦІЇ СТРАЙКУ НА КОРАБЕЛЬНИХ ДОКАХ

Ню Йорк. — Едвард Корсі, стейтовий промисловий комісар має призначити громадянську комісію для ствердження фактів у страйку робітників на корабельних доках, який триває вже 20 днів і коштує мільйони долярів. Предсідник стейтової служби передав відповідні інформації комісарові Корсі, щоб їх використати при допитах. Оба противники в юнії прибережних робітників, тобто предсідник Джозеф П. Райен і провідник страйку, бизнесовий аґент юнії Джін Самсон, не могли досі погодитися і тому страйк триває далі. Адвокат юнії Луї Валдман твердить, що контракт дійсний, і тому голова юнії не має підстави визнавати страйк.

ПОЛОЖЕННЯ В СУЕЗІ ЗАГОСТРЮЄТЬСЯ

Каіро. Хоча щораз більше країн і дипломатів намагається вплинути на мирне полагодження англо-єгипетського конфлікту в справі Суезу, положення в цьому стратегічному районі не тільки не злагіднюється, але й помітно загострюється. Єгипет твердо стоїть при своїх домаганнях, щоб Англія забралася з єгипетської території, обіцюючи після того повну арабську співпрацю в оборонних зусиллях Заходу. Своє посередництво в полагодженні конфлікту в останньому запропонував ще й Пакістан. Але Англія теж не відступає від своїх договірних прав та робить інтензивну підготовку до їх оборони, в потребі теж силою. До Суезу майже кожного дня прибувають нові британські військові підкріплення й британська залога не скриває своєї готовости „на всякий випадок". Командант британського гарнізону в Суезі повідомив про поступову евакуацію цивільних осіб із зони, щоб в той спосіб вможливити воякам краще сповнювання їх „інших обов'язків". В цілому конфлікті видно виразно зусилля комунізму бути тим „третім, що користає". В тій цілі комуністи зручно використовують націоналістичні настрої арабських народів. В Єгипті і в Судані продовжується організація арабських „визвольних батальйонів", що плянують партизанську війну проти англійців.

В СВІТІ

● **Впродовж найближчих шістьох місяців** Англія готова зробити першу пробу зі своєю власною атомовою бомбою — повідомляють з поінформованих джерел.

● **Представник ліберальної** опозиції в іранському парляменті гостро обвинувачував уряд премієра Моссадеха, що він, заанґажувавшись в нафтовому спорі з Англією, не добачує безпосередньої внутрішньої і зовнішньої комуністичної загрози для країни.

● **Совєти почали будувати** в своєму секторі Берліна нову могутню радіовисильню, головним завданням якої буде приглушувати аліянтські радіопередавання за залізну заслону.

● **На американські бази у Франції** прибула перша група важких американських бомбардувальників, що мають там стаціонувати.

● **Адмірал Роберт С. Карні,** командант південної зони північно-атлантійської оборонної системи, повідомив про призначення французького генерала Рене Вертранда своїм спеціяльним асистентом.

● **Мир і безпека будуть головною** ціллю американської делеґації на найближчій сесії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй в Парижі — заповів державний секретар Ачесон, що вже прибув до Парижа на чолі американської делеґації, зложеної з понад сто осіб.

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily exxcept Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

„МАСАКРА НЕВИННИХ"

Під таким заголовком появилось в Ню Йорк Таймс-і з 30 жовтня ц. р. оголошення на цілу сторінку, яке починається такими словами:

„Понад 3,000,000 селян в Україні, їхніх жінок і дітей, вбив совєтський режим штучно спричиненим голодом і масовими депортаціями, зв'язаними з колективізаційною програмою початків 1930 року. Злочин був такий, що годі було в нього повірити. І світ не вірив. Деякі авторитетні голоси вправді піднімали в цивілізованому світі протест, але, річ ясна, тих, що звертали увагу на цей величезний злочин, ганьбили".

По тім вступі подано короткі звідомлення про злочини комуністичних режимів в таких країнах, як Угорщина, Румунія, Польща, Чехословаччина, Болгарія. Завдання Міжнародного Рятункового Комітету, який помістив це оголошення, — зібрати фонди на допомогу тим, що рятують своє життя втечею зі згаданих країн. Малий вступ про совєтські злочини в Україні має тільки на цілі промовити до сумління американців, щоб тим разом не сталося з тими країнами через мовчанку цивілізованого світу того, що сталося з Україною, коли Кремль карав її голодом, жертвами якого впали мільйони невинних людей, а світ мовчав. Комітет говорить про „масакру невинних у 1951-шім році по народженні Христа". Уже сама ця форма повинна б заставити і найбільших прихильників Совєтів до задуми, якщо в них ще залишилось щось з того, що називаємо християнським світоглядом і християнською культурою та цивілізацією.

Та це тільки апель до шляхетних сердець, щоб поспішали з матеріяльною допомогою. Це робота добра, але не охоплює всього. Треба одночасно потрясти ще цілою Америкою в тому напрямі, щоб з тими масакрами покінчити. Про те, що діється тепер у країнах під Совєтами, важко дістати факти, цифри і дати. Зате документи про криваве минуле Совєтів вже зібрані й їх можна б запропонувати Конґресові Злучених Держав і Об'єднаним Націям до негайного прослідження і винесення певних висновків.

Американські поляки вже добились по довгих стараннях цього, що в Конґресі розслідують справу Катиня. Чому ця чи друга конґресова комісія не мала б розслідити також справу масового голоду в Україні, чи тих злочинів, яких свідками є могили в Вінниці, що були розкопані й прослідженi міжнародною комісією?

З усіх боків нам доносять, що тут в Америці маємо масу матеріялів про совєтські звірства в Україні, яких не використовуємо. Маємо також живих свідків, що можуть про ті звірства свідчити. Чуємо, що десь збираються ті матеріяли опублікувати аж в кількадесяти томах. Немає сумніву, що й кількадесят томів не вичерпали б тої трагедії, яку пережив і далі переживає український нарід під московсько-большевицьким окупантським режимом. Але нам треба зараз діяти! Нам треба зараз зібрати найважніше й старатись дістатись з тим матеріялом до Конґресу та Об'єднаних Націй.

Пригадуємо, що американські українці пам'ятали за це й давніше та що в справі масового голоду була навіть внесена свого часу резолюція в Палаті Репрезентантів, але там же вона й застрягла, бо тоді був інший дух, в першу чергу в уряді, а далі й в громадянстві. Тоді, як сказано вірно в згаданому на початку оголошенню, ніхто тут в такі речі не вірив. Тоді говорили і писали про те, що „Росія на шляху до демократії", але тепер стало інакше і цю нагоду треба нам використати, поки час. Справа народовбивства в Україні не може обмежуватись до згадок в американській пресі. Також замало, щоб про неї говорили сенатори і конґресмени. Вона мусить стати предметом розсліду Конґресу Злучених Держав та Об'єднаних Держав.

НОВІ ПОДАТКИ

З днем 1-го листопада увійшов в силу підписаний президентом Труманом 20-го жовтня новий податковий закон, що в першому році свого діяння мав би дати до розпорядження урядові кругло 5,7 більйонів долярів додаткових фондів. Від початку вибуху корейської війни це вже третя підвишка податків окремим законом, після відомого Акту Оборонного Податку з 1950 р. і Акту Податків від Надмірних Прибутків з січня 1951 р. Надзвичайні податки, передбачені цими законами, мали б дати разом державному бюджетові загальну суму приблизно 16 більйонів долярів.

З тотальної суми нових податків коло 2,280 мільйонів з податків від корпорацій. Це разим становитиме коло 80% всієї передбаченої суми. Згідно з новим законом, особистий прибутковий податок збільшується з 18 до 20 відсотків. Значить, хто — скажімо — після всіх обтягнень звільнених від податків винятків платив досі 180 долярів податку від кожної тисячі долярів „чистого" заробітку, тепер платитиме 200 долярів.

Це ці безпосередні податки, що їх найчастіше відтягається вже при виплаті заробітної платні. Крім того, консумент платитиме більші податки при закупні: автомобілів (7 до 10%), алькогольних напитків і пива, газоліни (до 2 центів на ґальоні), цигареток (7 до 8 центів на десять малих пачок) та при закупі цілої низки інших товарів широкого вжитку. Корпорації не платитимуть додаткових податків відразу, але це справи не зміняє, бо згідно із законом підвишка їхнього податку буде зобов'язувати назад від 1-го квітня.

Новий податковий закон зустрівся з деякою критикою американського загалу. Це не тому, що податок підвищено, бо кожний розуміє, що нові зобов'язання, зокрема нові оборонні потреби вимагатимуть збільшених коштів та загальних зусиль народу. Натомість критикується форма тих податків, а саме збільшення тих двох найпростіших індивідуальних і корпораційних податків, замість шукати інших шляхів, що менше дали б потрібних державі фондів, але при тому не викликали б нової тенденції до збільшення цін та до вимоги збільшення заробітної платні і тим самим були б менше загрозливі для збільшення інфляційних тенденцій.

Б. Сивенко.

Мусульманський світ у русі

(Події в Ірані та Єгипті на світовому політичному екрані).

I.

Країни мусульманського світу, об'єднані одною спільною ознакою — рілігію Магомета або іслямом, тягнуться досить широким суцільним поясом від західнього побережжя Північної Африки до Гімалаїв і Сінцзяну (китайський Туркестан). На цьому величезному просторі лежать такі країни — (беремо з заходу на схід): Марокко, Альжер, Туніс, Триполітанія, Кірінаїка, Єгипет з Суданом, Ємен з Геджасом, Сауді - Арабія, Палестина, Лібанон, Сирія, Туреччина, Ірак, Трансйорданія, Іран, Афґаністан і Пакістан. — Виключаючи Туреччину, частково Палестину, Іран, Афґаністан і Пакістан, — решта названих країн мають, крім магометанської релігії, ще й другу спільну ознаку: арабську мову і третю: — вони довгі віки — від упадку арабських каліфатів і аж до 20-го століття — належали Туреччині як її колоніяльні володіння. Винятоk становили положені найдалі на захід Туніс, Альжер і Марокко, які вже десь на межі 19 і 20 століть опинилися в колоніяльній залежності від Франції — своєї найближчої могутньої сусідки.

Процес розпадку колись могутньої й великої Туреччини (Оттоманської імперії) випереджували пробудження і розвиток національної самосвідомости арабських країн-колоній цієї імперії. Це зумовило ту обставину, що напр., Єгипет, емансипуючись від Туреччини, попав у залежність від Англії, а Триполітанія і Кіренаїка по італо-турецькій війні 1912 року стали колоніями Італії. І навіть з кінцем першої світової війни (1914-1918 рр), що приніс Туреччині втрату решти її арабських країн, вони — ці країни — не змогли цілком усамостійнитися (крім Ємену і Сауді-Арабії), а потрапили — як „мандатні території" або як „протекторати" в залежність від Англії (Палестина, Трансйорданія, Ірак) чи Франції — (Лібанон і Сирія).

Більшу свободу рухів дістав Єгипет, що його залежність від Англії взагалі нормувалась певними договорами. Проте Суецький канал і залишався під виключним контролем англійців, що були також (тут ніби вже поруч з урядом Єгипту) господарями великої південної частини історичного Єгипту — Судану. (На мапах він зазначався як „Англо-Єгипетський Судан".)

Кінець II світової війни приніс дальші зміни в національно-політичному житті мусульманського світу. Насамперед, постала на Сході велика (понад 100 млн. людности) мусульманська держава Пакістан, що раніш становила частину англійської найбагатшої території — Індії. Колишні „протекторати" та „мандатні території": Трансйорданія, Ірак, Сирія і Лібанон — цілком усамостійнилися (принаймні політично, бо господарська залежність, нормована давніше укладеними договорами, покищо залишається всилі). Проголошено самостійність Кіренаїки (раніш італійської колонії) і по десятьох роках „обіцяно" „дати" самостійність Триполітанії. (Тим часом у ній, іменем Об'єднаних Націй, здійснює нагляд Англія, хоч Італія раз-у-раз домагається цього права для себе, і аліянти вже схильні цю її вимогу задовольнити).

Без змін залишилося становище західних земель „мусульманського поясу'", тобто Тунісу, Альжеру і Марокко, хоч якраз у них (зокрема в Марокко) рух до незалежности від европейських „протекторів" — проявляється вже декілька десятиліть з більшою силою, ніж деінде, і французам та еспанцям доводиться цей рух невпинно придушувати мілітарною силою.

Необхідно згадати ще про одну новелю, яку принесла II світова війна на обширі мусульманських земель, а саме — постання в Палестині нової держави, на цей раз вже не арабської, а жидівської — Ізраїля. Цей факт має — і в майбутньому, очевидно, матиме ще більше — велике значення для розвитку політичного життя на Близькому Сході, беручи на увагу динамічні можливості Ізраїля і його різкий антагонізм до навколишнього мусульманського-арабського світу.

II

Почуття мовної і релігійної спільности арабських країн Сходу (про спільність національну в повному сенсі цього слова не приходиться говорити. єгиптяни, скажімо, і бедуїни Сауді-Арабії чи Трансйорданії — це різні етнічно й культурно-історично народи), потреба спільно боронитися від „договірного" визиску з боку великих держав (головно Англії), а в останньому часі особливо постання Ізраїля, — все це спонукує країни арабської культури в першу чергу Близького Сходу, до Об'єднання — як не в формі сталої федерації, то принаймні якогось воєнно-політичного союзу чи бльоку. І дійсно, такий бльок в II. світовій війні утворився під назвою **Арабська Ліґа.** До неї ввійшли такі арабські держави: Єгипет, Трансйорданія, Ірак, Сирія і Лібанон.

Але вже перша дійова проба — війна проти Ізраїля — показала брак згоди поміж членами Арабської Ліґи, показала також їх загальну мілітарну слабість. Знявши чималий галас своїми погрозами і закликами до „священної війни" („газават") всіх мусульманів проти Ізраїля, члени Ліґи воювали проте, так незугарно (крім А р а б с ь к о г о Леґіону Трансйорданії, де командиром був англієць Глоб-паша(, що жиди відперли їх усіх, а навіть вдерлися були на територію Сирії і Єгипту. Отже мілітарна сила країн Арабської Ліґи виявилася слабшою, ніж одного Ізраїля.

Очевидно, багато завадила внутрішня непогодженість і конкуренція членів Ліґи поміж собою. Напр. Єгипет будь-щобудь найбільший своїм людностевим і господарським потенціялом член Ліґи, воював проти Ізраїля цілком на власну руку, без будь-якого погодження з іншими членами Ліґи. А це тому, що єгипетський король Фарук, людина дуже амбітна, ще пеерд війною ворогував з королем Трансйорданії Абдулагом, великим прихильником Англії і теж амбітним і дуже активним політиком. Абдуллаг вже давненько плекав плян утворення (під своєю, розуміється, кермою) так зв. „Великої Сирії", що мала постати шляхом об'єднання Трансйорданії, Сирії та Іраку в одно державне тіло. Коли б це вдалося зреалізувати, то Фаруків плян — об'єднання арабських держав Близького Сходу навколо Єгипту і під його, Фарука, кермою — був би цілком перекреслений. Тому Фарук і урядова єгипетська партія „Вафд", знана з свого протианглійського наставлення, у війні з Ізраїлем більше боялася бойових успіхів. Трансйорданії, її Арабського легіону, ніж „успіхів війська Ізраїля. Ірак у цій арабсько-ізраїльській війні був майже пасивний, бо мілітарно дуже слабкий, а Сирія хоч була активніша, проте перманентні внутрішні перевороти та зміни урядів робили з неї також дуже слабкого противника для Ізраїля.

На цім місці варто згадати, що владар величезних просторів Арабії (щоправда, з дуже малою кількістю людности — переважно кочових скотарів і славних верхівців-бедуїнів) — король Ібн Сауд зовсім не ввійшов до Арабської Ліґи і не брав ніякої участи в протижидівській війні. Цим він ще раз виявив свою політичну далекозорість, бо уник того удару по репутації, що його дістали члени Ліґи, програвши в ганебний спосіб війну проти Ізраїля. До речі, Ібн Сауд орієнтується на ЗДА, які перші визнали Ізраїля, посідає величезні нафтоносне поля на Сході і півдні Арабії і сам не від того, щоб грати першу скрипку серед арабських держав Близького Сходу. Але його пляни й заміри підтинає зникально мала кількість населення підвладної йому території, що на 9/10 являє собою безлюдну пустелю.

III.

У зв'язку з нескінченим ще іриансько-англійським конфліктом за нафту і найновішим єгипетсько - англійським конфліктом з-за Судану й Суезького каналу, знову зчинився в мусульманських країнах Близького та Середнього Сходу великий галас і метушня, скеровані цього разу проти англійців і взагалі „західних імперіялістів". Знову звідусіль чути ті самі погрози і заклики „газавату", що й під час арабсько-жидівської війни. Слухаючи в радіо, читаючи в пресі ці погрози, можна мати враження, ніби у випадку прямої війни між, скажімо, Єгиптом і Англією, людність усіх мусульманських країн поспішить Єгиптові на допомогу — бити „англійських імперіялістів".

А тим часом, вона напевно не робитиме цього навіть так невдало і в тій мірі, в якій робила це під час війни проти Ізраїля. Для справжньої воєнної акції — проти будь-якого — всі мусульманські країни надто слабі. иняток становить Туреччина, але вона сьогодні — спільних західніх альянтів; до того ж спеціяльно з Єгиптом та Іраном Туреччина віддавна в неприязних взаєминах. Отже виступити війною проти Англії і взагалі західніх альянтів Арабська Ліґа й Іран могли б лише у випадку запевненої воєнної допомоги з боку СССР. Ця власне обставина, тобто можливість прямого втручання червоної Москви, лякає досі західний світ, змушує його (в першу чергу Англію) бути й далі поступливим.

Ми вважаємо, що такий політичний курс з боку Заходу — помилковий і шкідливий, бо він (курс) послаблює західній світ, а Совєтів, натомість, посилює. Разом узявши, це потужною мірою збільшує шанси Совєтського бльоку, що загрожує вільному світові руїною всієї його культури й цивілізації.

Постараємося сказане арґументувати.

Перше: в наші дні всі явища й факти міжнародного політичного життя — в якій би частині світу вони не відбувалися — тісно пов'язані з найголовнішою проблемою сучасности — боротьбою двох протилежних собі світів: світу західних аліянтів з одного боку, і світу тоталітарного СССР з його сателітами — з другого боку.

Друге: звільнення чи опущення західніми аліянтами якоїсь контрольованої від них (у воєнно-політичному чи лише господарському відношенні) території або країни — з-правила потягає за собою перехід цих територій і країн до совєтської сфери впливу. (Розуміється, винятки можуть бути — але ж не дарма кажуть, що „винятки підтверджують правило").

Третє: небезпека III. світової війни так довго є мало реальна і проблематична, як довго воєнно-господарський потенціял західніх альянтів більший за воєнно - господарський потенціял СССР з його сателітами. І ця небезпека негайно стане неминучою, скоро тільки шальки терезів із згаданими потенціялами перехиляться на бік Совєтів.

Четверте: кремлівські диктатори (Політбюро), знаючи принциповий пацифізм (миролюбність) демократичного світу Західних аліянтів (бож війна — руїни, страждання, смерть!) з певністю калькулюють час вибуху III. світової війни. Це буде —, як видно із сказаного попереду — день, коли з погляду воєнно-стратегічних позицій і ресурсів західній світ буде в гіршому стані, ніж СССР. Останній, таким чином, орієнтується на війну для себе безпрограшну.

Готування до війни завжди в історії провадилося двома паралельними лініями: а) власне зміцнення і притягнення спільників, б) послаблення, підрив майбутнього противника — так через використання і роздування внутрішніх ферментів, як і через відрив спільників. Перевага Совєтів нині (в підготовці до війни) саме та, що вони послідовно і неухильно додержують цієї засади. Тим часом Захід сам хоч зброїться (практично всіх зброять ЗДА), то проте над послабленням Совєтського бльоку (зокрема над внутрішнім послабленням самого СССР або не працює зовсім, або працює дуже незугарно.

Після цього, подавши ширше тло, на якому почали розгриватися сьогоднішні події в Ірані та Єгипті, перейдемо вже безпосередньо до розгляду цих подій і їх імовірних наслідків — все ж тому ж, обов'язуючому нас, аспекті боротьби волелюбного Заходу проти тоталітарної аґресії Совєтського бльоку. Але зробимо це вже в дальшій статті. Кінчаючи, підкреслимо ще нашу головну тезу: англійські уступки в Ірані, що вже стали фактом, як і можливі ще уступки в Єгипті — це кроки помилкові і шкідливі для інтересів усього вільного світу, бо створюють для нього — перед лицем можливої світової війни — ряд несприятливих засновків і передумов: воєнно-стратегічних, господарських і політико-моральних.

Володимир Савченко.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ШТАБ НА ЕМІҐРАЦІЇ

(Присвячую св. пам'яті генерала В. Петрова).

1)

Армія[1]) кожної держави перед першою світовою війною і після неї мала генеральний штаб, який має за кордоном при посольствах постійних представників — воєнних аташе.

За часів Української Держави як Української Народної Республіки, так і при гетьмані був такий генеральний штаб.

Не всі держави офіційно визнали Українську Державу, як самостійну й суверенну. Тимто, коли вона відродилася в наслідок визвольних змагань (1917-1920 рр.), то її посольства, а також воєнні аташе були офіційно тільки в столицях деяких держав. Між іншим, оскільки пам'ять мені не зраджує, то ще в 1921 р. нашим воєнним аташе від генерального штабу в Будапешті був генерал-хоружний Сікевич, що вже довший час живе в Канаді.

Треба сказати, що не всі цивільні, а навіть часами й деякі військові не завжди уявляють собі, що таке генеральний штаб і вживають цієї назви у невідповідному значенні.

Ось, наприклад, генерал Армії УГА Ан. Кравс[2]) у своїх споминах каже:- „З ген. Ціріцом, який був моїм товаришем з військової школи і якого я стрінув пізніше в 1914 р., як шефа генерального штабу дивізії..." (71. ст.).

Далі на стор. 73 тих же спогадів про начальника штабу III-го корпусу УГА знову каже: „Хоч мій шеф генерального штабу був дуже талановитий..."

А ось на 75-76 ст.: „Генерал Микитка і Ціріц скинені й арештовані. Шефом генерального штабу іменований полковник Шаманек..." І це замість сказати: шефом штабу армії.

Беручи на увагу можливу непоінформованість загалу про завдання генерального штабу в державі і в теперішній час, скажемо, бодай, в загальних рисах про обсяг його праці.

Отже генеральний штаб у державі існує як у мирний час, так і воєнний. Він дбає про оборону держави в ширшому розумінні цього слова. Ото ж вирішує, які місцевості і райони повинні бути завчасно укріплені та які фортеці чи то морські чи суходольні збудовані, належно озброєні та відповідно всім забезпечені на випадок їх облоги.

Генеральний штаб розробляє та завчасно підготовляє пляни на випадок мобілізації, війни, тощо, беручи під увагу майбутнього правдоподібного ворога.

Він же дбає про організацію армії, про її виховання, підготовку командного складу, себто про військові школи та воєнні академії, а також, щоб армія була забезпечена відповідною воєнною літературою, підручниками, статутами і т. і.

Щоб бути на висоті свого завдання та в курсі кожночасної військової справи, а не плентатися тільки в хвості інших держав, а навпаки ще випереджувати їх, генеральний штаб повинен стежити за поступом воєнної техніки в інших державах.

До того ж кожний генеральний штаб має скрізь закордоном аґентурну розвідку, яка стежить, що робиться на світі, в інших державах. Це — з метою, щоб не бути заскоченим на випадок підготовки до аґресії з боку котроїсь держави чи коаліції; крім того має він ще свою контр-розвідку проти аґентів чужих держав, які мають завдання довідатися про воєнні таємниці армії, держави. Має генеральний штаб чимало ще й інших завдань та обов'язків. Отже генеральний штаб — це не якийсь звичайний штаб у війську, і його не можна змішувати із штабом дивізії, корпусу, армії, фронту чи навіть штабу головнокомандувача під час війни.

∴

Генеральний штаб УНР переправився через річку Збруч коло м. Волочиська вночі 20/21 листопада 1920 р. і розташувався на довший час у м. Ченстохові (Польща), де був поляками конфінований.[3])

У 1920 р. під час українсько-московської війни на чолі нашого генерального штабу стояв генерал царської армії генштабу генерал-поручник Сінклєр; в кінці лютого 1921 р. він став членом Вищої Військової Ради. Після нього короткий час виконував обов'язки начальника генерального штабу генерал-хорунжий Капустянський.

Нарешті, десь при кінці весни 1921 р. був призначений на посаду начальника генерального штабу генштабу генерал-хорунжий Всеволод Петрів. Він скінчив Академію Генерального Штабу в Петербурзі в 1910 р. На цій постаті варто спинитися довше. Як зараз бачу його: високого росту, сухорлявий, дуже р у х л и в и й, гарний промовець, — говорив із темпераментом. З усіма генерал Петрів був делікатний, коректний і то не тільки з своїми знайомими, чи колегами, але й з підлеглими. З ним було дуже приємно працювати, а також було дечому й повчитися. Я ближче познайомився з ним тільки на весні 1921 р. Ті, що знали його ще з фронту світової війни, а також в часах наших визвольних змагань, оповідали, що це був надзвичайно хоробрий старшина, спокійно ставився до небезпеки й під час боїв подавав власним поступованням приклад, як треба триматися правдивому воякові на фронті під час боїв, зокрема начальникові.

Слухаючи оповідань свідків про нього, читаючи його спомини, що були надруковані в кількох томах ще задовго до другої світової війни, та й власні спостереження дають мені можливість прийти до висновку, що це дійсно був один із найвидатніших генералів нашої Армії. Він зберіг джентельменство старшини дореволюційного часу, а рівночасно був він демократ душею, хоч перед вступом до Академії Генерального Штабу був старшиною одного з гвардейських полків царської армії. Для своїх же підлеглих це був правдивий батько.

Обнявши посаду начальника генерального штабу, генерал Петрів зараз же з великим запалом енергійно взявся до праці. Він реорганізував генеральний штаб, пристосовуючи його до умов перебування за межами батьківщини. Заступником його призначено генерала царської армії генштабу генерал - поручника Янушевського.

Генеральний штаб УНР тоді складався з трьох генерал-квартирмейстрів. Кожне ж генерал-квартирмейстерство — з управ, а управи — з відділів.

І-ше генерал-квартирмейстерство за часів генерала Петрова очолював я; II-м генерал-квартирмейстром був генштабу генерал-хорунжий Кущ, а III-тє генерал - квартирмейстерство очолював генштабу генерал-хорунжий Сігарів.

---

1) Ця назва має два значення: перше — все військо в державі і друге: тактична одиниця на фронті.

2) Дивись: „За українську справу, спомини". Львів. Видавнича кооператива „Червона Калина". 1927.

3) Не за дротами, а старшини жили на приватних мешканнях. За винятком військового міністерства, армія була інтернована і перебувала в таборах, за дротами під доглядом варти.

Бути членом Українського Народного Союзу, значить належати до такої української організації, яка об'єднала в Америці й Канаді найсвідоміші українські сили в один ідейний моноліт та поставила його на службу нашим країнам та нашому поневоленому українському народові.

Мирослав Прокоп

РОСІЙСЬКІ ЕМІҐРАНТИ І УКРАЇНСЬКА ВИЗВОЛЬНА СПРАВА ЗАКОРДОНОМ

III.

Чи російська імперіялістична програма може з'єднати російські маси?

В попередній статті ми вказували на те, що великодержавне похміля, плекане в російській історії і проповідуване тепер большевиками, захопило також у великій мірі російську еміґрацію (тверезі голоси серед неї є рідкістю) і поважно тормозить можливості побудови спільного фронту проти большевизму.

Але не тільки це є колодою в діях російської еміґрації. Друга, не менш серйозна перешкода випливає з самого факту положення російського народу в СССР. Правда, російські народні маси є також соціяльно пригнічені і економічно визискувані сталінськими вельможами. Вони також здавлені диктаторською системою большевизму, хоч, по суті, свободи вони не знали і за царату. Але ні тоді, ні тепер режим не переслідує їх за якісь націоналістичні ухили.

Навпаки, російська нація вважається в СССР передовою, російські прапори, хай у виді серпа й молота, повівають по численних столицях поневолених країв сателітів, російські ґавляйтери більше рішають не тільки в Києві, Мінську чи Тифлісі, але й у Варшаві й Букарешті, чи навіть східньому Берліні, чим всі українські, білоруські, грузинські, польські, румунські, чи німецькі „президенти" й „прем'єри" разом взяті, і т. д. Ясно, що все це дає спонуку до демагогічного роздмухування ославленої ленінської „національної гордости великоросів". Кажемо „демагогічного", бо хоч національна гордість притаманна кожному народові і своєю нацією повинні гордитися також росіяни, то тим не менше, те, що включається в ленінській, чи, скажім, романовській концепції гордості, це не є любов і респект для власного народу, але це є передусім погорда до інших народів (російська теорія „гнилого заходу"), це прагнення їх собі підкорювати, ними володіти, їх експлуатувати.

Власне оцю „гордість" проповідують останньо большевики, власне від неї задихається „росіянин" Сталін, нею, тобто розжареним великодержавним шовінізмом, ексклюзивністю і засліпленим месіянізмом (Третій Рим) він намагається напоїти усю провідну верхівку СССР. Не важно, що серед тої верхівки є не тільки росіяни, неважно, що він сам є грузином, важно, що в основі того великодержавницького похміля положено елементи старого російського імперіялізму, старі сни і міти панування над іншими народами, володіння світом. Це є ота страшна зброя, що *положена* в руки тоталітарної диктаторської системи, творить з неї вічне ядро міжнародних інтриґ, шантажу і аґресії. Безперечно могутнім знаряддям у тому є большевицька течія, але навіть при її ліквідації, але при вдержанні імперії, не буде можливим її майбутнім володарям звільнитися від бактерій імперіялізму, які тій імперії притаманні. Можна б на той випадок говорити тільки про менший засяг пропагандивного впливу такої імперії, але не про усунення самого зла, яке несе вона зі собою. Так було напр. з царатом, якого ідеї об'єднання слов'ян чи православних не мали таких масштабів як доктрина большевизму.

До кого відкликується Сталін у своїй ставці на оцей розбурханий російський імперіялізм? Формально до російського народу. Це російський нарід офіційно всюди величають. Це передусім росіяни, а в дальшому зрусифіковані чужинці (як було і за царату) є сьогодні ґауляйтерами в Києвах і Варшавах. Свої великодержавницькі функції вони виконують в ім'я російського народу, в ім'я Пушкіна, і Достоєвського, вони нищать місцеві національні культури, в ім'я Леніна винищують цілі народи.

Чи вони, оцей режим грабіжників репрезентують російський нарід? Ми згідні з заявами російських еміґрантів про те, що система ця російського народу не репрезентує. Але ми йдемо дальше. Ми твердимо, що вона крім того діє на шкоду російського народу і його імени в світі, що ця система російського імперіялізму (від 34 років у формі большевизму) ворожа природним інтересам російського народу. Бо який інтерес російського селянина, робітника чи інтелігента в тому, щоб його іменем, великодержавні ґауляйтери поневолювали Україну, Білорусь, Кавказ, Прибалтику, Балкани, Корею, Манджурію, Китай, Німеччину і готовились до поневолення решти світу, з Америкою включно? Який інтерес російських народних мас в отій — як її назвав Ачесон — п'ятьсотрічній аґресії на вільні народи, у вічному напоюванні сибірських тайґ мільйонними жертвами чужих народів? Хіба ж в російській нації мало власних багатств, хіба ж, як деякі західні народи, вона душиться на вузьких просторах. Хіба ж хтонебудь з її сусідів, скажім Україна, Білорусь, чи кавказькі народи підносили колинебудь якісь претензії на російські землі, на те, що є власністю російського народу? А хіба ж власне не різні російські імперіялістичні верхівки, під різними претекстами не вдирались на чужі території і не позбавляли чужі народи їх права на власне існування? І хіба для тих підбоїв не тягли вони своїх власних, часто також позбавлених волі мас і хіба не вcтеляли вони кров'ю українців, чи грузинів, але й кров'ю російських народних мас українські степи чи кавказькі гори, без яких російська нація могла і так розвиватися і стати великою?

І тут ми власне будемо основно різнитися з російськими еміґрантами - великодержавниками. Ми твердимо, що російські народні маси зовсім не заінтересовані в грабунку чужих народів і вони не заінтересовані в дурійці націоналшовінізму російських імперіялістів, бо за неї вони будуть завтра платити рахунок, байдуже чи в Кремлі сидітиме Сталін чи Мельгунов. І тут ми власне приходимо до суті проблеми: Не відновлення російської тюрми народів прагнуть російські народні маси, але передусім визволення самих себе! І не новими візіями нової неділимої тюрми народів можна ті маси приєднати для себе і заходу, але візією їх власної волі і мирного співжиття. Тільки наштовхувані певною частиною своєї імперіялістичної верхівки, вони від сторіч стають знаряддям в її руках для поневолювання інших народів і для поневолення їх самих.

При такому фактичному стані, на кого ж власне в СССР думає ставити російська еміґрація, коли, в обличчі можливої війни, знову видвигає гасло неділимої імперії? Кого такою програмою вона хоче з'єднати в СССР? Народи поневолені? Їх вона, очевидно, буде мати проти себе. Імперіялістичну, великодержавницьку верхівку? Дуже малі надії на це. Бо що можуть отим вічним „господам ташкентцам", сучасним большевицьким вельможам і великодержавним державимордам заоферувати російські еміґранти? Нову імперію? Але ж більшої, як тепер, вони їм не заоферують. Бо хіба за допомогою Америки, самої Америки російські еміґранти не будуть завойовувати. Навпаки, вони можуть їм заоферувати багато менше, бо у найкращому разі перемоги нової російської імперії, від неї відпадуть усі Праги, Будапешти й Відні, не кажучи вже про перспективи нової грабежі в Парижах і Римі, якими Сталін стало годує своїх імперіяльних колонізаторів. Тільки у одному випадку, тобто тоді, коли валитисьме російська імперія, російські великодержавні еміґранти могтимуть числити на поміч отих професійних поневолителів народів. Але й тоді це не буде піддержка російських мас і про це треба б заходові точно знати.

А може російські націоналшовіністи є іншої думки? Може вони і далі уважають, що їхня ставка це ставка на нарід?

Але ж власне перед тридцяти роками, ніхто інший тільки вони і всі білі росіяни зробили такий експеримент. Вони ж видвигнули гасло оборони імперії проти большевиків, що ніби її розбазарювали, а Ленін „заявився" за свободою народів аж до відокремлення включно. І хто виграв? За ким пішли російські маси? Чи обидились вони на Леніна і пішли захищати з білими російську імперію, чи може станули на боротьбу за обіцювану їм большевиками і ними спрагнену свободу? На це дає відповідь саме „Новое Русское Слово" (Ню Йорк 28 вересня 1951). Згадуючи ті часи, воно пише, що гасло боротьби „за єдину і неділиму" це „Лозунг, возможно, и хороший, но доброй половине русского народа он, повидимому, не понравился. Ето показала история".

Тому неправдою є, що гасло боротьби проти російської імперії і за вільні національні держави народів СССР, здібних до незалежного життя, поставить російські народні маси проти нього. Неправдою є, що, коли таке гасло видвигне Америка, ті маси станут проти неї. Натомість правдою є, що російські народні маси на боротьбу з большевизмом, гаслом нової російської імперії і тим самим гаслом дальшого поневолювання народів, ніхто з еміґрації не з'єднає.

В тому і криється суть усього політичного банкротства програми переважаючої частини російської еміґрації. Її програма — це нова великодержавна дурійка, новий націонал-шовінізм, нове месіянство, з одною тільки різницею, що все це мало б бути роблене без Сталіна. Хто з російських мас в СССР схоче для таких химерних ідей горстки російських еміґрантів ставати на боротьбу проти, як не як, могутнього Сталіна?

При тому, щоб вдержатися в своїх позиціях, російські еміґранти часто твердять, що здійснення права народів СССР, отже і російського, на національні держави — це розподіл Росії. Це неправда. Це не є розподіл російської національної території. Це не є жоден плян Морґентава для Росії. Це є плян визволення російського народу і інших народів від примари російського великодержавного шовінізму. Це є здійснення справжньої, нефальшованої демократії для всіх народів СССР з російським включно, який може жити вигідно й культурно на своїй власній території. Те, чого він передусім потребує, це духового оновлення, віри у сили народних мас, духа толеранції і співпраці, а не продовжування вікової політики грабунку і насильства. Але тих вимог, як виходить, російські імперіялісти, білі, чи червоні, зрозуміти не хочуть. Без усвідомлення того російською еміґрацією, не можливо ані поневоленим народам знайти спільної плятформи з нею, ані їй самій знайти успішну зброю в боротьбі зі Сталіном.

ПОДЯКА

Всечесним п. Отцям, високоповажаним паням і панам, що відвідали мене в госпіталі св. Марії в Амстердамі, в часі мого лікування після автомобильної катастрофи, а також усім тим, що надіслали листовно свої співчуття з приводу вище згаданого випадку, — складаю свою щиру і сердечну подяку, „Бог заплатить".

Митрофорний Протоієрей
ЛЕОНИД ДОЛИНСЬКИЙ.

ЧЕРВОНА АРМІЯ НЕ НАДАЄТЬСЯ ДО БЛИСКАВИЧНОЇ АТАКИ

Ню Йорк. — Едвард Кренкшо, колумніст щоденника „Ню Йорк Ворлд Телеґрам" у виданні газети з 30 жовтня зупиняється над силою совєтської червоної армії, кажучи, що на папері вона являє собою жахливу силу, одначе, насправді ніхто не знає, яка це сила. Навіть, якщо вона становила силу 175 дивізій, то саме число ще не має значення, твердить Кренкшо. Ці дивізії дрібні, а крім того вони не мають належного устаткування. На всякий випадок сов. армія не надається до блискавичної війни, бо вона не має відповідної комунікації. Її головний комунікаційний засіб — це коні, а це вже перестаріле в теперішній час, твердить колумніст.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

В огол. Осіннього Балю 3-го відділу СУА в Ню Йорку зайшла помилка, а саме баль відбудеться В СУБОТУ, 3. ЛИСТОПАДА, а не як по англ. помилково зазначено в неділю, 3-го

ПОВІДОМЛЕННЯ

Товариство Українських Інженерів в Шікаґо організує **ВЕЧІРНІ КУРСИ** креслення, які тревати будуть два семестри.

Навчання: два рази по дві години в тиждень від год. 7:30—9:30 вечером. Кошти курсів будуть виносити около 5 долярів в місяць від особи. Місце Курсів: **Парохіяльна Школа при вул. 2234 W. Rice St., Chicago.** Зголошення на курси приймається в канцелярії Ліґи Американців Українського Походження при вул. 2247 W. Rice St., число телефону HU 9-4450, — від понеділка до суботи від год. 5-ої до 9-ої вечером, а в неділю від 12-ої до 1:30 вполудні. — Початок курсів буде оголошений по зголошенні достаточної кількости учасників.

Управа Товариства.

ВІДГУКИ ДНЯ

ПРАПОР НА ВЕЖІ

Яке буденне, яке мало помітне явище! Лопотить собі на вітрі, майорить красками до сонця — і тільки...

— Глянь! Прапор на вежі!

— Може якесь державне або міське свято...

І йдуть дальше.

Але був такий день у моєму житті, коли прапор на вежі не був буденним, мало помітним явищем, навіть не святочним а — великоднім. Бо був тоді Великдень на вежі, Великдень у грудях, і Великдень довкола мене. І Великоднем залишився до сьогодні...

Ще ледве зорі світ заповідали, як Український Січовий Стрілець Паньківський застромив на вежі прапор.

А коли сонце зійшло, то позолотило той прапор, як мати усміхом дитину.

Хто бачив тоді прапор на вежі, той тричі щасливий і тричі Богом благословенний.

— Глянь!..— і не докінчив.

Бо за горло щось здушило, бо здавалося, що гать середешна прорветься і людина ревне плачем.

Не тільки діти, жінки і старики, але й мужі, кінцем копія годовані, бойовими трубами зеліяні, порохом гармат обкурені, мужі, що бачили всі боєвища Европи.

— Глянь!.. — і не докінчив.

А прапор маяв на осінньому вітрі. То підіймав крила як сокіл, то припадав додолу як яструб, то звивався гадюкою, то розпростовувався дороговказом.

І розливав синяву й золото — на місто, на край, на світ...

В цю незабутню хвилину, кажуть, черлені щити загородили дорогу над Тисою і Сяном. А Буг зайнявся вогнем від затопленої корони Данила.

Засяв наш прапор над містом.

А те місто звалось Львів, а прапор був державний, а день — Перший Листопад, 1918 року.

О, незабутній дне, о, ніколи незатерта хвилино!

Кожного року, в день 1. листопада ввижається той прапор на вежі. Ввижається то соколом, то яструбом, а над усе — дороговказом.

Шість соток років ждали ми на незабутній день, на незатерту хвилину.

І знов тепер ждемо вже тридцять три роки...

Доле! Скажи нам, чи будемо ще мати в житті такий день, таку хвилину?!

Ми, а бодай діти наші?!.

Галактіон Чіпка.

НОВІ ІМІГРАНТИ

Дня 3-го листопада прийдуть кораблем „Дженерал Стюарт" до Ню Йорку на ашуранси ЗУАДКомітету такі особи:

Бондар Василь; Галицький Михайло, Герта, Софія, Віра; Ільєнко Павло; Ярославський Василь, Олена; Комарницький Кароль, Анна; Красневиц Степан; Павличенко Олександр; Самоцький Роман, Єфросина, Валентина; Щерба Роман; Бандурка Павло, Євдокія, Михайло, Василь, Петро, Анна, Володимир; Михальчук Анна, Йосип, Микола; Заяць Євдоким; Зубач Василь, Анна, Ельза Тереза; Боячук Ізідор, Каролина; Іванків Симеон, Марія; Ляхимец Андрій.

Дня 6-го листопада 1951 р. прийдуть кораблем „Дженерал Тейлор" до Ню Йорку на ашуранси ЗУАДКомітету такі особи:

Березовський Михайло, Анна, Михайло; Фридрак Василь, Єва; Котлярчук Ярослав, Анна, Томас; Химич Іван, Софія; Ковцига Василь, Олена, Микола, Іван; Мурай Стефан, Марія, Лідія, Соня, Петро; Осадчів Варвара, Катерина;; Осмоловський Алекс, Лізбет; Полек Дмитро, Розалія, Марія, Анна; Прусак Стефан, Анна, Емілія; Репак Василь, Магдалена, Аннеліза; Тихонецький Михайло; Гайдай Марія, Іван, Євген; Якубин Софія, Ольга; Кохон Йосип; Павець Єва; Пилх Катерина, Людвиґ; Саюк Іван; Шеян Анна, Петро.

Ставайте гленами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками дванадцяти мільйонового Союзового майна!

НАШ КУЛЬТУРНИЙ РЕФЕРЕНДУМ

Проголошуємо дальшу листу тих, які своїм замовленням на новий суспільний тижневик літератури, мистецтва і культури, що має появлятися як недільне видання „Свободи" від погатку наступного року, виявили своє бажання піддержати наш суспільний культурний проґрес.

ЛИСТА ч. 10.

Акульоф Стефанія
Андрус Василь
Антонович Тарас
Бачинський Євген, д-р
Білинський Віталій
Бінковський Іван
Боднар Віт
Брилюс Софія
о. Харіщак Микола
Хрептовський Петро, д-р
Цюропайлович Іван
Цибульський Іван
о. Сиґанюк Олександер
Червоняк Павло
Чужак Тарас
Демчук Мирослав
Лобрянський Лев
Дорош Євген
Довбачук Петро
Драґош Володимир
Дубрівний Павло
Дуркалевич Михайло
о. Двораківський Андрій
Дидинський Константин
Дзядига Ярослав
Федорович Олександер
Федина А., д-р
Федишин Ева
Фостяк Богдан
Ганас Роман
Глушевський Іван
Гнатковський Семен
Годяк Осип
Гонта Дмитро
Грицай І.
Гудима Іван
Івахнюк Антін
Іванчук Ф.
Яременко Аркадій
Ясінський Г.
Яворський Д.
Юрків Володимир
Кальба Мирослав
Карпенко С.
Карпяк Ярослав
Кісіль Григорій
Кисілевська Олена
Коц Міріям
Кокоруда Теодор
Копистянський А.
Костюк Онуфрій
Коверко Никола
Король Роман
Кравців Ірина
Крушельницька Стефанія
Кривуша Іван
Кульба Володимир
Кубій Віктор
Курчак Н.
Лупецький Ф.
Матуля Петро
Мазуранчин Володимир
Моторний Павло
Наорлевич Осип
Носевич Теодозій
Островка Іван
Пасічняк Володимир, д-р
Понятишин П.
Постолюк Семен
Процик Теофан
Пристай Олекса
Пиноварчук Володимир
Ратич Ганна
Роцаковський Антін
Рубінґер Володимир
Рудницький Володимир
о. Савка Т. Д.
Семчишин Михайло, д-р
Семків Прокоп
Шемберко Анастазія
Шпур Трофим
Шуган Стефан
Сірик Василь
Скамай М.
Солима Василь
Соловський Йосип
Стахура Михайло
Стасюк П.
Степанек Григорій
Стерпак Іван
Штоґрин Олена
Столярська Анна
Струк Роман
Сухецький Петро
Сухий Роман
Тарас Андрій
Тесля Іван
Тишовницький Роман
Воробець Іван
Вишневицький Н.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Сиракюз, Н. И. — В „Свободі" з 25 жовтня був поміщений допис про „Політичну Українську Маніфестацію" в Сиракюз, влаштовану місцевим Відділом УККомітету, дня 30 вересня. При кінці допису поміщено резолюції „Молоді", які там не належать. Це сталось через помилку. На вічу ухвалено резолюції зі зверненням до президента Трумана та уряду з протестом проти московського імперіялізму та в обороні державної незалежности поневолених Росією народів. Запротестовано теж проти російської еміґрації, з Керенським на чолі, що намагається рятувати цілість Росії „федераціями", пропонує „плебісцит" в Україні і т. п.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА":

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, відбудуться в суботу, 3. листопада, в год. 7:30 ввечір. Просимо всіх на збори. — І. Бурний, секр.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

†

Дня 23. жовтня 1951 помер по короткій недузі
МИКОЛАЙ КАРОЛЬ.

Покійний залишив в смутку жену Иоанну, двох синів, 3 дочки і 6 внуків.

Похорон відбувся в суботу, 27. жовтня б. р.

Покійний був членом У.Н.Союзу 47 років

Горем прибиті
ЖІНКА і ДІТИ.

Дня 31 жовтня 1951 року помер у 65 році життя
НИКОЛАЙ ЛІШНЯНСЬКИЙ,
довголітній член Т-ва Українського Клюбу Поступового, відділ 70, УНСоюзу в Джерзі Ситі, Н. Дж.

Покійний родився в селі Тирава, пов. Сянок, Зах. Україна. Полишив у смутку жінку Марцелю, дочок Володимиру (зам. Малина), Софію (зам. Ґріффін) і три внуки та шваґра Петра Дубовецького.

Похорон відбудеться в суботу, 3. листопада, о год. 9. рано з похоронного заведення І. Ковальчика при 129 Ґренд Стріт, до укр. кат. церкви св. Петра і Павла, а відтак на цвинтар Голі Крос, Норт Арлінґтон, Н. Дж. — В. И. П.

Членів вільних від праці у той день, проситься взяти участь у похороні.

В. Кушнір, секр.

УВАГА! ФИЛАДЕЛФІЯ І ОКОЛИЦЯ!

Українські підприємства м. Филаделфії є невідємною частиною нашої вартости та значіння. Тому піддержуймо їх!

УВАГА! ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.! УВАГА!

В НЕДІЛЮ, 4. ЛИСТОПАДА 1951

о год. 3. пополудні

в домі Української Громади при вул. 23-тій і Бравн

—: відбудуться :—

ОСНОВУЮЧІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАТИВИ

Просимо все українське громадянство міста Филаделфії взяти участь в заснуванні цеї господарської станиці. Зокрема не повинно забракнути на Зборах ані одного мешканця чи мешканки з району парохії св. о. Николая при Н. 24-тій вул.

Спішім усі на Збори та докажім, що у нас є єдність та солідарність у господарських справах!

На порядку нарад Загальних Зборів буде: **Прийняття статуту, Устійнення висоти уділу та вписового, Вибір завідуючих і контрольних органів кооперативи та інші справи.**

По закінченні Загальних Зборів, приявні матимуть змогу оглянути закуплений вже власний кооперативний дім.

Ініціятивний Комітет.

ТАРЗАН, ч. 2710. Перемир'я



„Хіраме!" — закликав Д'Арнот — „відклич своїх тубільців на переговори!"

„Панове, складіть своюзброю" — наказав Хірам — „доки ми не покінчимо нашу справу. Мені прикро, якщо хто з вас ранений".

Тут щось більше ніж рани, Атане Хіраме" — відповіла холодно Лета. — „Д-р Варрик погиб!"